

El reportatge

Cooperació Internacional: ensenyant, aprenent

14

Entrevista

Margarita
Vilanova,
secretària de
la Direcció
Assistencial
de Salut
Mental de
l'IAS durant
43 anys

6

Notícies

- *Nous dispositius de l'IAS* 2
- *Activitats d'educació sanitària* 4
- *Docència i formació* 8
- *Congressos i jornades* 10
- *Recerca* 20

**VOLS ESCRIURE O PROPOSAR
TEMES A L'ACTUAL?**

Truca al **972 22 23 70** o bé envia un missatge a
info@pluralcomunicacio.com

Entra en funcionament el nou CAP de Blanes, que ofereix atenció primària, salut mental i addiccions

Inauguració del Cap de Blanes. La direcció i professionals de l'IAS amb la consellera Marina Geli en diferents moments de l'acte inaugural.

L'11 de febrer, la consellera de Salut —Marina Geli— va presidir la inauguració oficial del nou Centre d'Atenció Primària de Blanes 2, un edifici de 3.003,16 metres quadrats i de tres plantes en el qual hi són ubicats els serveis d'atenció primària gestionats per l'ICS i els serveis de salut mental i addiccions, gestionats per l'IAS. Hi van acompanyar a la consellera, el president de l'IAS —Tomàs Sobrequès—, l'alcalde de Blanes —Josep Trias—, el director gerent de l'ICS —Francesc José Maria—, la directora territorial de Salut a Girona —Marta Pedrerol—, el president de la Corporació del Maresme i la Selva —Robert Pujol—, així com els professionals del centre i altres autoritats de la zona.

A la planta baixa del nou CAP, situat a l'avinguda Europa número 10 de Blanes, s'ha instal·lat el centre d'atenció i seguiment a les drogodependències; a la planta primera, el centre d'atenció primària; i a la planta segona, els serveis de salut mental. La distribució arquitectònica de l'edifici fa possible que

cada servei tingui un accés directe des de l'exterior. El nou equipament ha comportat una inversió de 4.565.620,33 euros.

A la planta segona, s'ha instal·lat el Centre de Salut Mental d'Adults, que abans estava ubicat a l'Hospital de Blanes, i que incorpora un nou servei d'atenció i detecció precoç de la psicosis. L'equip del centre d'adults està integrat per 4 psiquiatres, 2 psicòlegs, 2 treballadores socials, 2 infermers i l'equip del Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (provinent també de l'Hospital de Blanes) 1 psiquiatre i 3 psicòlegs. Aquest servei inclou un programa específic d'atenció als trastorns de conducta alimentària, tant per adults com per adolescents. També s'ha traslladat als nous locals el Centre de Dia de Salut Mental, destinat al tractament rehabilitador dels trastorns mentals greus, format per una educadora i dos monitors.

A la planta baixa, hi ha el Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències, que ofereix atenció diària (fins ara s'oferia assistència un dia a la set-

mana), format per una infermera, un treballador social, un psicòleg i un metge.

Atenció primària

El nou equipament es converteix en el segon centre assistencial de Blanes, ja que se suma a l'actual CAP Blanes Centre, ambdós gestionats per l'Institut Català de la Salut. Substitueix al CAP provisional que es va obrir al barri de la Plantera el juny de l'any 2005. L'atenció primària disposa d'una superfície de 2.400 metres quadrats i està integrat per 14 consultes de medicina i infermeria, 2 consultes de l'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR), 2 consultes polivalents, 2 d'odontologia, una sala de reunions i educació sanitària, l'àrea d'Atenció a l'Usuari, l'àrea d'extraccions i l'àrea de personal, juntament amb l'àrea d'Atenció Continuada. Aquesta assumeix les funcions d'assistència urgent que fins ara es feia a Blanes Centre i tanca les seves portes a les 20 h.

Ripoll disposa d'un nou CAS

El 10 de febrer, la consellera de Salut —Marina Geli—, juntament amb el conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch—, l'alcalde de Ripoll —Teresa Jordà—, el president del Consell Comarcal del Ripollès —Enric Pérez—, la directora territorial de Salut a Girona —Marta Pedrerol—, va inaugurar el nou Centre d'Atenció i Seguiment de Drogodependències del Ripollès, situat a la carretera de Sant Joan, 38, Colònia Estamariu, de Ripoll. La inversió ha estat de 45.000 euros i el Consell Comarcal del Ripollès ha aportat el local.

El CAS Ripollès, amb el qual s'implanta definitivament l'atenció a les drogodependències a la comarca, forma part de la xarxa d'atenció a les addiccions de la Xarxa de Salut Mental de l'IAS i hi treballen 1 metgessa, 1 infermera, 1 treballadora social i 1 psicòloga coordinadora. Alhora, el CAS forma part de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD), i s'afegeix a d'altres dispositius de Salut Mental de l'IAS existents a la comarca (CSMA, CSMIJ, Centre de Dia) amb els quals treballa de manera integrada.

Les funcions del CAS, en el marc de la prevenció, assistència i tractament de les drogodependències,

Detall del moment dels parlaments de l'acte inaugural del nou CAS a Ripoll.

són l'assistència i el tractament als pacients, el suport i la informació a familiars, la prevenció primària (programes a escoles i intercanvi de xerins-

gues), la prevenció secundària (disminució de riscos, vacunacions, assessorament a usuaris), i la inserció social.

L'IAS s'adhereix a la Xarxa Europea d'Hospitals i Centres Promotors de la Salut

Des de principis d'any l'IAS ha passat a formar oficialment de la Xarxa Europea d'Hospitals i Centres Promotors de la Salut (HPH - Health Promoting Hospitals). Com a organització adherida i acreditada, l'IAS assumeix el compromís de potenciar les accions encaminades a la promoció de la salut dels pacients, del personal i de la societat en general. Per impulsar aquestes actuacions s'ha signat un conveni amb l'Escola d'Infermeria de Girona a través del qual s'ha creat un grup de treball format per tres persones de l'IAS i tres de l'escola, que és qui proposa i valida. A nivell intern s'ha creat una comissió promotora de la salut que serà la responsable de materialitzar i executar les actuacions.

L'IAS, promotor de la prova pilot de rehabilitació cardíaca

A dalt: Eloi Arias, Jordi Vilaró, Carles Guerra, Aran i Maria Berenguer. A baix: Rafael Macià, Meia Freixedes, Antoni Narbona, Sílvia Sala, Andrea Güell i Lluís Franch.

El 8 de febrer, va tenir lloc a l'Escola de Fisioteràpia Garbí de Salt, la reunió entre la Consellera de Salut —Marina Geli—, l'alcalde de Salt —Iolanda Pineda— i el conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch— amb els responsables del projecte pilot de rehabilitació cardíaca.

El projecte, impulsat pel Departament de Salut, té com a principal objectiu ensenyar hàbits de vida saludables a les persones que han patit un infart o una angina de pit i se n'han sortit. En el pla hi participen professionals de l'Institut d'Assistència Sanitària, professionals de l'Institut Català de la Salut i de la mateixa l'Escola de Fisioteràpia Garbí, adscrita a la UdG.

Els recursos i professionals implicats en el pla són el Servei de Cardiologia de l'Hospital Santa Caterina, el Servei de Cardiologia i el Servei de Rehabilitació de l'Hospital Universitari de Girona Dr. Josep Trueta, i la Unitat Clínica de l'Escola de Fisioteràpia Garbí.

PREVENCIÓ I EDUCACIÓ SANITÀRIA

Els centres d'atenció primària fomenten la salut bucodental

La infermera Sandra Ortí i l'auxiliar d'infermeria Sílvia Polo del CAP d'Hostalric van organitzar el mes de maig, a l'escola d'Hostalric, un taller sobre la bona higiene oral després dels àpats. El taller, dirigit a nens i nenes de P-5, es va realitzar amb un model articulat de la boca fet de cartulines de colors on les dents es podien enganxar i desenganxar.

Per la seva banda, l'equip d'Odontologia de l'IAS ha participat activament en l'organització de l'exposició *Cuida't les dents*, una exposició adreçada als nens i nenes de segon i tercer curs de primària que pretén proporcionar als educadors, mestres, odontòlegs i altres professionals del món de l'educació i de la salut uns elements de treball per fer més atractives i més participatives les activitats de salut bucodental amb els escolars. L'exposició s'inclou en el *Programa dents fortes i sanes* del Departament de Salut.

Els alumnes de les diferents escoles de les comarques del Gironès i la Selva han pogut visitar i participar d'aquesta exposició des del dia 7 a l'11 d'abril a les Bernardes de Salt i, des del 14 al 18 d'abril, al Teatre de Vidreres.

Escolars de segon i tercer curs de primària de l'escola Juncadella de La cellera de Ter en el seu pas per l'exposició.

Èxit del taller de memòria realitzat per als usuaris de l'ABS d'Anglès

Moment d'una de les sessions.

El mes de març les infermeres de l'ABS d'Anglès van organitzar un taller de memòria adreçat a persones de 60 o més anys, sense trastorns cognitius i amb la percepció subjectiva de pèrdua de memòria. L'activitat va constar de vuit sessions de noranta minuts cadascuna on s'oferien tècniques de memòria que després es posaven en pràctica a través de diferents exercicis.

Formació als cuidadors

Del 6 al 30 de maig va tenir lloc als diferents dispositius d'atenció primària de l'ABS d'Anglès uns cursos de formació específica dirigida als cuidadors amb l'objectiu de millorar la seva tasca diària, a través d'instruments que contribueixen al benestar del malalt sense necessitat de grans mitjans materials o humans. Els tallers, una iniciativa del col·lectiu d'auxiliars i d'infermeria d'aquesta ABS, es van estructurar en cinc blocs temàtics: alimentació, moviment, higiene, eliminació i un espai pràctic de mobilització.

PREVENCIÓ I EDUCACIÓ SANITÀRIA

Formació per a mares immigrants

Els tallers van tenir lloc a les sales d'educació sanitària del CAP de Cassà de la Selva i del Consultori de Llagostera.

A la població de l'ABS de Cassà de la Selva, especialment de Cassà i Llagostera, ha augmentat notablement la població de subsaharianes i marroquines. Segons expliquen els professionals de l'àrea de Pediatria d'aquesta ABS les mares que pertanyen a aquests col·lectius tenen dificultats en el seguiment del Programa del *Nen Sa*, degut a un conjunt de fac-

tors com ara la falta de coneixements, els problemes de comunicació, la manca d'habilitats i recursos i les seves costums, entre d'altres. En aquest context, el col·lectiu d'infermeria pediàtrica va impulsar el mes d'abril una sèrie de tallers de puericultura, amb l'objectiu de facilitar a les mares la cura dels seus fills i integrar-los al nostre sistema de salut.

Els tallers, que van tenir un alt índex de participació, es van organitzar en quatre sessions monogràfiques: higiene i puericultura, alimentació, la febre i medicació i prevenció d'accidents. La formació va anar a càrrec de les infermeres de Pediatria de l'Àrea Bàsica de Cassà de la Selva, juntament amb les mediadores de l'Hospital Santa Caterina.

Controlar el colesterol motiva la V edició de la caminada de l'ABS d'Anglès

Els participants a la caminada just abans de començar.

El passat 23 de maig, l'equip d'infermeria de l'ABS d'Anglès va celebrar la caminada anual que sota el lema *Fes Salut, Vine a Caminar* té com objectiu fomentar l'exercici físic i els hàbits saludables. La caminada, que forma part del programa d'educació sanitària i prevenció de l'Àrea Bàsica de Salut, va voler en la seva cinquena edició fomentar i informar sobre una dieta sana i equilibrada per prevenir i controlar els nivells de colesterol.

Gairebé 200 persones d'Anglès, Amer, La Celler, Osor, Bonmatí, Sant Martí Sapresa, Sant Julià de

Llor i Brunyola, es van inscriure a la proposta dels professionals. La sortida va ser a les 9.15 hores des del CAP d'Anglès, amb un recorregut pel carril bici fins a Bonmatí que va seguir per la carretera vella de Sant Julià fins al paratge de l'arbreda de Can Burés, lloc de descans. Durant el trajecte es van realitzar controls i breus xerrades sobre com prevenir el colesterol.

Hi van col·laborar en l'organització l'Ajuntament i la brigada municipal d'Anglès, així com les empreses Antex SA, Flora (Unilever España SA), Frit-Ravich SA i Danone, SA.

III caminada popular a Breda per fomentar l'exercici físic

Participants durant la caminada.

El passat 28 d'abril, l'equip d'infermeria de l'Àrea Bàsica Breda-Hostalric va organitzar la III Caminada Popular al poble de Breda. Van assistir-hi unes 60 persones de totes les edats, el més petit de la colla tenia 11 mesos i la participant més gran 84 anys. Amb la xerrada *Exercici físic és igual a millor qualitat de vida* es van plantejar les avantatges de l'exercici moderat per a la millora de la salut de les persones més sedentàries i de tothom en general. Per començar la marxa es va donar una ampolla d'aigua a tots els assistents. El recorregut, pels boscos de la mateixa població, va durar una hora i mitja. A l'acabar es va donar berenar per a tothom i un obsequi subvencionat pel propi Ajuntament de Breda.

ENTREVISTA AMB MARGARITA VILANOVA

SECRETÀRIA DE LA DIRECCIÓ ASSISTENCIAL DE SALUT MENTAL DE L'IAS DURANT 43 ANYS

"Del passat, jo em quedo amb els millors moments"

Amb un "Hola a tots, acabo la meua vida laboral gràcies a una jubilació anticipada i aprofito per acomiadar-me de tots, fent un repàs de tot aquest temps, perquè crec que hi tinc un deure...", la Margarita Vilanova s'acomiajava amb una carta dirigida als companys i amics que durant 43 anys l'han fet costar en la seva trajectòria professional a l'IAS, com a secretària de la direcció assistencial de salut mental. Una carta que clou dient "I us encoratjo a tots a seguir endavant amb aquesta tasca tan bonica, i sobretot, no perdeu mai la il·lusió"; la mateixa carta que ens ha servit de full ruta d'una entrevista que se'ns queda curta. La Margarita és una d'aquelles persones que es queda amb els bons moments i valora per sobre de tot la família, els amics i gaudeix del present i de les petites coses que l'envolten.

La Margarita al terrat del despatx de la direcció assistencial de salut mental, a l'edifici Els Til·lers del Parc Hospitalari.

- **L'Actual:** I ara a què?

- **Margarita:** L'adaptació a la nova vida ha estat fàcil i gairebé no tinc temps lliure. Visc amb la mare, que ja és gran. Quan la cuidadora em substitueix jo surto, passejo, guardo el meus nets. Sóc àvia de vocació i ara ja m'estic organitzant per al curs escolar. M'agrada llegir i viatjar. Amb el meu home sempre fèiem un parell de sortides l'any...

- **L'Actual:** Sé que la festa de comiat dels companys de l'IAS li va arribar al cor.

- **Margarita:** De veritat que no me l'esperava. Érem més de cent trenta persones!, amb això i amb les paraules d'amistat que m'han escrit els companys que han rebut la carta és amb el que em quedo, el meu present.

- **L'Actual:** Com hi contacta una noia de Madremanya, amb només 18 anys amb el "Manicomi"?

- **Margarita:** El meu pare era taxista. Venia al Manicomi a fer serveis i es va assabentar d'una plaça d'administrativa. Érem l'abril del 65. El director de l'Hospital Psiquiàtric era el

doctor Josep Maria Pigem, que hi va ser-hi fins l'any 74.

- **L'Actual:** La carta diu "... hi havia molts malalts, poc personal i pocs recursos econòmics". Sortosament l'atenció a la salut mental ha canviat en tots els sentits. Però, què recordes d'aquells primers anys?

- **Margarita:** En aquella època la majoria de casos no teníem les comoditats de les quals ara no podríem prescindir. El Manicomi tampoc. Però hi havia la il·lusió de tirar endavant. Sóc testimoni de com els successius directors demanaven, reclamaven, suplicaven a la Diputació més diners per adequar aquest centre. Fins i tot, quan van arribar els primers medicaments, aquests s'esgotaven el dia 20 del mes i fins el dia 30 no en tornàvem a tenir. El problema sempre era el mateix, no hi havia diners!. També anàvem curts de personal. Les monges eren qui conduïen la institució. Hi havia dos metges que no eren especialistes, una infermera i el director metge, un psiquiatra que vivia a Barcelona i venia a veure els

pacients un parell de dies a la setmana. Això teníem. La situació era molt similar al Santa Caterina.

- **L'Actual:** Vaja...

- **Margarita:** Els malalts estaven dividits en pavellons d'homes i dones. Aquest era un establiment on s'ingressava tothom: disminuïts psíquics, alcohòlics, dements i també "els tontets del poble que molestaven". Fins que no van aplicar-se els nous fàrmacs, se'ls aplicava tècniques difícils d'entendre des de la perspectiva actual, però en aquell context van ser d'ajuda perquè era l'únic que hi havia.

- **L'Actual:** Com es vivia la quotidianitat al centre?

- **Margarita:** Els malalts tenien molta presència en les tasques diàries, en la cuina, en la bugaderia, en l'hort... Hi havia 900 malalts i tota la roba es rentava a mà, en uns safareigs molt grans; la cuina era una "cuina econòmica", els pacients només es dutxaven dos a tres cops per setmana perquè costava molt escalfar tanta aigua. Jo crec que la participació de

A dalt, comiat de la Margarita a l'aeroport. A la dreta, festa de comiat organitzada el 13 de juny pels companys de l'IAS.

A dalt, Margarita col·laborant a les XXII Jornades estatals de l'AEN.

les persones ingressades en tot el que es feia era una manera de distreure'ls. A l'hora de dinar, per exemple, tallaven el pa. Tu diràs!, si eren tants pacients i tan poc personal.

A la meua feina fèiem servir les màquines d'escriure de l'època i teníem una fotocopiadora que anava amb aigua, actuava com un revelat.

- **L'Actual:** I la teua tasca, quina era?

- **Margarita:** Ha anat variant en funció de cada director que he tingut. Cada vegada que canviava el director jo tenia a punt la meua bossa per si havia de marxar. He estat sempre secretària del director però també del Comitè de Direcció, de la Junta Assistencial, dels caps de Sector i de la Comissió de Docència. Em va contractar en Josep Maria Pigem, un home del que tinc bon record perquè era molt proper, malgrat l'època.

Després, l'any 74 es va incorporar en Ramon Noguera. Durant el seu mandat s'hi va construir el Pavelló Nou (l'actual edifici Els Til·lers), s'hi van incorporar més psiquiatres i els psicòlegs; la primera psicòloga va ser l'Alegria Sambola. Recordo que es va posar en funcionament una unitat especialitzada en l'atenció als alcohòlics. L'any 1980 es va nomenar una terna integrada pels doctors Andrés Benítez, Joan Torres i la Carme Glòria Hortal, que va assumir la direcció durant un any fins passar el relleu definitiu al doctor Joaquim Muñoz. La terna fou l'inici de la sectorització, que va ser continuada i consolidada pel Josep Torrell.

- **L'Actual:** Des de mitjan de la dècada dels 80' les milleres al centre semblen anar més ràpid...

- **Margarita:** En Josep Torrell va ser el meu cap des del 1984 fins el 1994. Després i fins el 2003 va exercir el càrrec el doctor Xavier Bou-

“M'he estimat molt als pacients i desitjo de tot cor que malgrat totes les mancances que en tots els aspectes hi ha hagut, hagin trobat una esperança, una acollida digna.”

zas. La veritat és que durant aquest temps es dona un impuls als equips dels sectors, es va promoure la laboroteràpia. Passem de dependre de la Diputació a la Generalitat i es van comprar els primers ordinadors. Des del temps del doctor Pigem fins a l'època del doctor Torrell, la societat havia canviat, l'atenció als malalts també i les velles instal·lacions del psiquiàtric comencen a enderrocar-se per construir-hi el Parc Hospitalari Martí i Julià. El meu despatx però sempre allà mateix, al primer pis del Til·lers.

- **L'Actual:** Ha viscut afortunadament ...

- **Margarita:** El canvi de vell a nou. La creació de centres específics per a les diferents patologies, l'obertura dels centres de salut mental per adults, els centres de dia, els pisos protegits, els hospitals de dia, les llars residències, la cobertura a la psiquiatria infantil, a les toxicomanies, l'obertura de nous serveis específics... Tot plegat amb l'objectiu de disminuir els ingressos aquí. L'organització cada vegada va a més i a millor.

- **L'Actual:** Escriu en la seva carta que con-

serva dos records especials.

- **Margarita:** Un del molt tendre per a totes les persones que han estat ingressades. M'he estimat molt als pacients i desitjo de tot cor que malgrat totes les mancances que en tots els aspectes hi ha hagut, hagin trobat una esperança, una acollida digna. I una esmena, més que un record, és un agraïment a totes les persones que durant aquest temps, fos quina fos la seva feina, han fet possible que la institució arribi al que és avui, amb encerts i errors, però amb la certesa que intentaven millorar l'estada dels malalts. Persones que han estat puntals de la casa, algunes d'elles poc conegudes i reconegudes i algunes de les quals ja no hi són entre nosaltres.

- **L'Actual:** Té fama de dir sempre la veritat i això de vegades no agrada. Sé que no m'explicarà les minúcies, però quina ha estat la seva relació amb els seus directors?

- **Margarita:** Amb tots, des del primer fins al doctors Joan Vilalta o Claudi Camps, dels que no n'hem parlat perquè ja formen part de la història més recent que tots coneixem, he estat sempre sincera. He mantingut sempre un tracte cordial malgrat la dificultat de cada moment i el grau de relació amb cada "jefe" ha estat diferent perquè les persones som diferents, però inclús amb els més distants, si alguna vegada em demanaven la meua opinió, l'he expressada sense por. De fet, he vist en tots ells la voluntat de fer la seva feina el millor que sabien. Segur que de vegades les coses no sortien tal com s'esperava d'ells però això de fer de "jefe" és molt dur. Jo sempre dic que per aquest càrrec hi hauria de passar tothom. Hem passat moments molt bons i també molt dolents però aquests últims no els vull recordar. Jo sempre em quedo amb el millor.

DOCÈNCIA I FORMACIÓ

L'IAS, centre acreditat per a la formació de Suport Vital Bàsic amb DEA

Un moment d'unes de les sessions.

Des de principis d'any, l'IAS és un centre acreditat per la Generalitat de Catalunya per a la formació de Suport Vital Bàsic amb Desfibril·lador Extern Automàtic (DEA). L'IAS junt amb l'Escola Universitària d'Infermeria de Girona i l'Hospital de Puigcerdà són els únics centres acreditats de la província en oferir aquesta formació.

Des del gener del 2003, en què va sortir el decret llei per regular l'ús dels DEA per a personal no mèdic, les persones interessades es poden formar realitzant el curs de vuit hores de durada. La superació de les proves d'avaluació dóna lloc a l'expedició d'un certificat emès per l'Institut d'Estudis de la Salut que habilita per fer ús del DEA. Aquesta titulació s'ha de renovar anualment realitzant un

curs de dues hores i una avaluació posterior.

Fins el mes de juny, s'han realitzat tres cursos amb un total de quaranta infermers/es de Xarxa de Salut Mental i Addiccions i l'Hospital Santa Caterina. Des dels centres d'atenció primària també s'ha realitzat un curs adreçat a metges/ses i infermers/es. Hi ha un calendari establert per a tot l'any.

També s'ha realitzat docència externa i s'han acreditat a través de l'IAS els professors de l'Escola de Fisioteràpia Garbí i els membres de la policia local de Port de la Selva.

Els docents són metges/es i infermers/es de l'IAS, sota la direcció del doctor Vicenç González, instructor del Consell Català de Ressuscitació.

Infermeria del CAP d'Anglès participa en la jornada de la Societat Catalana d'Hipertensió Arterial

Maria Sanmartín, infermera del CAP d'Anglès, va participar en la jornada de sensibilització ciutadana organitzada per la Societat Catalana d'Hipertensió Arterial el 17 d'abril al Parlament de Catalunya. La jornada, que va tenir per objectiu concienciar els assistents sobre la importància de controlar la tensió i hipertensió — dels principals factors de risc de malalties cardiovasculars — va comptar amb 171 participants entre els quals s'hi van trobar el president de la Generalitat, José Montilla, i una ampla representació parlamentària catalana. Després de prendre la pressió tres vegades a cada braç a cadascuna d'aquestes 171 persones, segons va informar la Societat Catalana d'Hipertensió Arterial, es desprèn que el 16'8 % presenten xifres de tensió arterial altes, és a dir, un valor de pressió sanguínia de 14/9 o superior.

Segons les conclusions a què ha arribat la Societat Catalana d'Hipertensió Arterial, l'estudi dels 171 perfils estudiats al Parlament revela que el principal factor de risc a l'hora de desenvolupar malalties cardiovasculars és el perímetre abdominal, que en el 50 per cent dels casos supera els valors mitjans establerts com a normals. El segon factor de risc cardiovascular és la hipertensió, i el tercer, el tabaquisme.

Una de les línies d'investigació es basa en l'ús d'un aparell per monitoritzar la pressió arterial d'un pacient durant vint-i-quatre hores, la qual cosa permet avaluar el risc cardiovascular real del pacient. En aquesta investigació hi col·laboren facultatius de l'atenció primària de tot l'Estat. A Catalunya s'han fet prop de 76.000 monitoritzacions d'aquest tipus.

Wagensberg, convidat especial als dimecres docents de l'IAS

Els dimecres docents, trobada mensual de caràcter formatiu organitzada per la Comissió de Docència de l'IAS i oberta a tots els professionals interessats, van comptar en la convocatòria del 25 de juny amb el doctor en física Jorge Wagensberg, que va intervenir amb la conferència *El mètode científic*.

Els dimecres docents estan estructurats en tres parts: una sessió clínica en que es presenta un cas clínic, una sessió bibliogràfica en que es revisa un tema clínic per part dels residents i un espai reservat per a un convidat expert que presenta un tema. Aquest dimecres, la sessió clínica va anar a càrrec de la psiquiatra Carme Mariscot, que va centrar la seva exposició en la síndrome de l'accent estranger en persones amb un trastorn psiquiàtric; la resident en psiquiatria Maria Teresa García va exposar la sessió bibliogràfica que portava per títol *Tractament integral del trastorn límit de la personalitat*.

Wagensberg és un dels divulgadors científics més destacats de l'estat espanyol com a editor, conferenciant, escriptor i museòleg. Va crear i dirigir el Museu de la Fundació la Caixa CosmoCaixa i avui en dia és un dels referents mundials dels museus de la ciència. En l'actualitat és responsable de l'Àrea de Ciència i Medi Ambient de la Fundació. És extensa la seva aportació a la producció del pensament científic en diferents camps sobre els quals ha escrit llibres i desenvolupat treballs d'investigació: termodinàmica, matemàtica, biofísica, microbiologia, paleontologia, entomologia, museologia científica i filosofia de la ciència. Ha estat president de l'ECSITE (European Collaborative for Science & Technology) entre el 1993 i el 1995 i entre d'altres ha rebut el Premi Nacional de Catalunya al Pensament i la Cultura Científica (2005). És doctor Honoris Causa per la Universitat Lasalle de Costa Rica (2005).

DOCÈNCIA I FORMACIÓ

Benvinguda als nous residents

L'IAS va rebre el dimecres dia 21 de maig als nous residents que s'incorporaven durant un període d'un a quatre anys a la xarxa de salut mental i a l'Hospital Santa Caterina. La promoció d'enguany està formada per un total de tretze professionals: tres residents en psiquiatria —Núria Rígau, Laura Parareda i Cristina Rodríguez—, dos residents en psicologia —Neus Ferràs i Glòria Cascos—, tres llevadores —Maria del Mar González, Mireia Gómez i Iolanda Casabella— i tres diplomats en infermeria —Estefania Castillo, Sílvia Díaz, Fr. Alberto Díaz, Ainhoa G. Rodenes i Maria Isabel Prieto.

En l'acte de benvinguda, celebrat a la sala d'actes de l'Hospital Santa Caterina i presidit pel conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch—, van participar el director de Recursos Humans —Xavier Sanllehí—, la directora d'Infermeria d'Atenció Primària i Especialitzada —Teresa Vilalta—, el director mèdic dels Serveis Assistencials de Salut Mental —Claudi Camps—, l'adjunta de direcció —Margarita de Castro—, i la presidenta de la comissió de Docència, Cristina Gisbert. El doctor Franch va expressar als residents en un breu parlament els objectius per la nova etapa de la seva

Acte de benvinguda als residents de l'IAS.

vida "tenir un esperit crític i constructiu, per tal que el personal docent pugui millorar en la seva tasca. També espero que el creixement sigui tan professional com personal, sense oblidar mai que

darrera les malalties hi ha persones". Tots els nous residents van rebre de les mans del tutor corresponent els objectius en cada una de les disciplines.

Simulacre d'emergència a l'Hospital Santa Caterina

Imatge d'un dels moments previs a la intervenció de l'emergència.

La comissió d'emergències de l'IAS va efectuar el passat 28 de març, amb la col·laboració dels Bombers i Mossos d'esquadra de Girona, un simulacre d'emergència a les zones administratives de l'hospital. La valoració per part d'Antoni Campos, director d'Infraestructures i Manteniment de l'IAS, va ser positiva "l'actuació promoguda per la comissió d'emergències, que vetlla pel correcte funcionament del pla d'emergències de l'hospital, s'ha realitzat amb èxit i sense previ avis al personal, en zones sense pacients ni usuaris". Les zones en què es va realitzar l'actuació són direcció mèdica, el departament d'informàtica, les oficines d'unitat de valoració de demències i la biblioteca.

Formació continuada per auxiliars

Les diferents sessions es van dur a terme en les ABS d'Anglès i de Cassà de la Selva.

Des de principis d'any i fins el mes de març les llevadores de l'IAS han impartit a un grup d'auxiliars d'infermeria formació en ginecologia i obstetrícia centrada en proves ginecològiques, infeccions de transmissió sexual i seguiment de l'embaràs.

CONGRESSOS I JORNADES

L'IAS acull la Jornada Cloenda de la Societat Catalanobalear de Cures Pal·liatives

El divendres 16 de maig va tenir lloc a la sala d'actes de l'Hospital Santa Caterina la *Jornada Cloenda de la Societat Catalanobalear de Cures Pal·liatives*. La jornada, inaugurada per la directora de Serveis Territorials de Salut a Girona —Marta Pedrerol—, el president de l'IAS —Tomàs Sobrequés—, el conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch— i la presidenta de la Societat Catalanobalear de Cures Pal·liatives —Dulce Rodríguez—, es va organitzar al voltant de tres activitats: la conferència *Dinamització dels equips multidisciplinaris de cures pal·liatives*

a càrrec de la psicònologa Agustina Sirgo, la visita a l'exposició *Girona, Temps de Flors* i l'assemblea general de la Junta de la Societat. Segons ha informat a l'Actual el doctor Miquel Carreras —director assistencial d'Atenció Primària i Especialitzada de l'IAS— es calcula que a Espanya del 50-60% de persones que moren passen per una etapa avançada i terminal. El 25% de totes les hospitalitzacions corresponen a malalts en el darrer any de vida. Els objectius prioritaris del Pla de Director Socio-

sanitari del Departament de Salut pel 2008-2010 són avançar en l'atenció al final de la vida i estendre el model cures pal·liatives a malalts no oncològics, implementar mesures de consens de les diferents societats científiques i afavorir la formació en cures pal·liatives, entre d'altres. Miquel Carreras aclareix que malgrat els importants avenços mèdics en els darrers anys, l'atenció adequada al nombre creixent de persones grans amb malalties cròniques degeneratives i càncer segueix representant un important repte per a la salut pública. "Molts d'aquests pacients arribaran, al final de l'evolució de la malaltia, a una etapa terminal que es caracteritza per un intens patiment i una alta demanda assistencial, amb la implicació de tots nivells assistencials del sistema sanitari". El terme cures pal·liatives fa referència a tota una filosofia càlida i humanista d'atenció als malalts i a llurs famílies. Per al director assistencial, "una concepció moderna de les cures pal·liatives implica sòlides bases organitzatives, docents i investigadores".

Debat sobre salut i immigració a Europa

Moments abans de començar la xerrada d'Antonio Chiarenza.

El 29 de maig es va celebrar, a la Fundació de la Universitat de la Plaça Jordi de Sant Jordi de Girona, una xerrada-debat sobre la salut i la immigració a Europa, a càrrec d'Antonio Chiarenza, coordinador del grup de treball europeu *Amics dels Immigrants i Competències Culturals en la Cura de la Salut* (MFCCH) de la Xarxa Internacional d'Hospitals Promotors de la Salut (HPH) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). L'acte es va realitzar en el marc del Màster de Promoció de la Salut que s'imparteix a l'Escola Universitària d'Infermeria de la Universitat de Girona, la Regió Sanitària de Girona (Pla director d'Immigració) i la TSC- HSC (Taula de Salut Comunitària de l'àrea d'influència de l'Hospital Santa Caterina).

La MFCCH neix a partir de la inquietud de 12 països que s'involucren en el desenvolupament de models de bona praxis en l'assistència a la diferència i es consolida amb la Declaració d'Amsterdam (2005). L'objectiu de l'organització es desenvolupar les millores en els serveis sanitaris, lingüísticament apropiats, culturalment sensibles, equitatius i accessibles per a les minories migratòries i ètniques.

Exposició i conferència de la FUDEN a l'Hospital Santa Caterina

Visita a l'exposició.

L'IAS va acollir, el passat 25 de març, a l'Hospital Santa Caterina, l'exposició i jornada *La salut de les poblacions amb menys recursos*, organitzades per la Fundació per al Desenvolupament de la Infermeria (FUDEN).

La jornada va començar amb la projecció de vídeos sobre projectes de cooperació internacional en temes de salut de la fundació. Tot seguit va intervenir el responsable del Departament d'Educació al Desenvolupament de la FUDEN, Osvaldo de Negri, amb la ponència *La Salut de les poblacions*. A les 12 del migdia va tenir lloc l'acte inaugural de l'exposició, a càrrec de la directora dels Serveis Territorials del Departament de Salut a Girona —Marta Pedrerol—, la responsable de FUDEN a Catalunya —Montserrat Peña— i el conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch. Per finalitzar, es va dur a terme una taula rodona, moderada per la infermera d'urgències de l'Hospital Santa Caterina —Núria Bosch—, sobre experiències en cooperació. Hi van participar la infermera cooperant al Perú —Cristina Milla— i una de les representants de Vacances Solidàries FUDEN a la República Dominicana —Carmen Ballesteros.

CONGRESSOS I JORNADES

Tècnics de manteniment de l'IAS van organitzar el VIII Congrés Nacional de Mestres Industrials del Sector Sanitari

Acte inaugural del VIII Congrés Nacional de Mestres Industrials del Sector Sanitari. De dreta a esquerra: Antoni Campos, Carles Espígol, Tomàs Sobrequés, Marta Pedrerol, Gabriel Coll de Tuero i Jaume Fernández

El Congrés va comptar amb una gran exposició comercial al hall de l'auditori.

Sota el lema *Per la fiabilitat i la seguretat de les instal·lacions* l'Associació de Tècnics de Manteniment del Sector Sanitari de Girona, una entitat impulsada per tècnics de l'IAS, l'Hospital Dr. Josep Trueta i la Clínica Girona, van organitzar a l'Auditori Palau de Congressos de la ciutat el VIII Congrés Nacional de Mestres Industrials del Sector Sanitari, que va tenir lloc de 14 al 16 de maig. L'objectiu del congrés, que reuneix cada dos anys a uns 300 professionals d'aquest sector, va ser a títol general, aprofundir en diferents aspectes que afecten la professió, unificar criteris i avançar en els reptes presents i futurs dels serveis de manteniment de les organitzacions sanitàries des del punt de vista de la continuïtat de servei, la garantia del subministrament i la seguretat dels edificis i les instal·lacions hospitalàries. Segons el president del Comitè Científic —Antoni Campos—, director d'Infraestructures i Manteniment de l'IAS

“encara que la renovació tecnològica, la innovació i la gestió energètica són temes recurrents i de preocupació contínua, la principal i més elemental tasca dels serveis de manteniment és assegurar el correcte funcionament de les instal·lacions, garantir i treballar per millorar la seguretat dels dispositius sanitaris. Per això el congrés ha abordat aquells aspectes que giren entorn a la seguretat i fiabilitat dels nostres centres”. El president del Comitè Científic va destacar la importància del fòrum atesa la necessitat de l'actualització de coneixements per part del personal tècnic dels centres sanitaris i “donada l'alta tecnificació de les instal·lacions i la importància del bon funcionament d'aquestes per garantir, per exemple, la bioseguretat dels centres, tant des del punt de vista de les àrees crítiques com quiròfans o UCI, com en situacions puntuals com poden ser les obres que tot sovint es realitzen als edificis hospitalaris”. Així

mateix el congrés va voler tractar tant aspectes tècnics com d'altres que afecten la professió i, en aquest sentit, va destacar el debat sobre el perfil professional de les noves generacions de tècnics de manteniment i el sistema de qualificacions de la seva formació. El president del Comitè Científic també va deixar palès el caràcter multidisciplinari d'aquest congrés “poc habitual en el sector però del tot necessari”, va insistir.

Els congressos dels mestres industrials del sector sanitari arrenquen a Barcelona l'any 1993. Des d'aleshores s'han celebrat a Màlaga (1996), Saragossa (1998), Sevilla (2000), Madrid (2002), Granada (2004) i Cadis (2006). Va ser a Cadis que els tècnics gironins es van comprometre a organitzar la següent trobada a Girona tot coincidint amb l'exposició *Temps de Flors*, amb l'objectiu de mostrar la seu de l'esdeveniment en el marc singular que ofereix la ciutat per aquestes dates.

L'IAS inicia el programa d'activitats de sensibilització en cooperació internacional

A principis d'any, l'Institut d'Assistència Sanitària va celebrar la jornada *La urgència de la solidaritat malgrat la dificultat*, que va tenir lloc a l'aula de docència de l'Hospital Santa Caterina. Amb aquesta jornada, que va comptar amb la conferència magistral del president de Justícia i Pau—Arcadi Oliveres— l'organització va iniciar les activitats d'aquest any orientades a la sensibilització en cooperació. Jordi Planas, membre de Justícia i Pau i integrant de la Coordinadora d'ONG de les comarques gironines, va obrir l'acte amb la presentació de l'Agenda Llatinoamericana. Arcadi Oliveres va

oferir una conferència centrada en l'ús dels conceptes sensibilització i cooperació i en les actuacions que es duen a terme sota aquests paraigües i va parlar de la població amb risc d'exclusió social a la nostra societat, població que ell nomena “el quart món”.

El Pla estratègic de l'IAS 2006-2010 contempla una línia estratègica que incorpora oficialment el concepte Responsabilitat Social Corporativa (RSC) en el model de gestió de l'organització. Aquesta línia implica l'aplicació de l'RSC a diferents àmbits i, entre aquests, es troba la cooperació internacio-

Un moment de la jornada.

nal. Dins d'aquesta àrea, s'emmarquen les activitats anuals orientades a la seva sensibilització, com ara exposicions, cinemafòrum o d'altres, impulsades a títol individual o de forma conjunta amb altres organitzacions.

CONGRESSOS I JORNADES

XXII Jornades Estatales de l'AEN

Sota el lema *Integrar, Innovar i Gestionar en Salut Mental*, l'Associació Espanyola de Neuropsiquiatria (AEN) i l'IAS van coorganitzar del 22 al 24 de maig la XXII edició de les jornades d'aquesta associació, que va reunir a més de 400 professionals de salut mental, a l'Auditori Palau de Congressos de Girona. L'acte inaugural va anar a càrrec de l'alcaldesa de Girona —Anna Pagans—, la directora dels Serveis Territorials de Salut a Girona —Marta Pedrerol—, el conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch—, el president de l'AEN —Alberto Fernández— i les presidentes dels comitès científic i organitzador —Cristina Gisbert i Rosa García.

El primer dia del fòrum, dedicat a la innovació en el camp de salut mental, va obrir-se amb la conferència inaugural *Perspectives de futur en l'atenció en Salut Mental*, a càrrec d'Angelo Barbato —cap d'Investigació en Epidemiologia i Psiquiatria Social de l'Institut Mario Negri de Milan—. Posteriorment i sota el títol *Política assistencial. Cap a on es dirigeix la salut mental?* va intervenir la directora del Pla director de Salut Mental de departament de Salut —Cristina Molina— i els psiquiatres Alberto Fernández —president de l'AEN— i Fernando Márquez —responsable del programa de Salut Mental del Servei Galleg de Salut—, que van explicar com s'està conduint l'atenció a la salut mental en els seus territoris, Madrid i Galícia, respectivament. Paral·lelament el congrés va debatre sobre els trastorns de la personalitat, ponència del cap de Servei de Psiquiatria de l'Hospital Universitari Gregorio Marañón —Enrique García—, que va oferir la visió des de les urgències; el cap de Servei de Psiquiatria de l'Hospital Provincial de la Nostra Senyora de Gracia de Saragossa —Vicente Rubio—, que va intervenir des de la vessant de les unitats d'hospitalització especialitzades, i el coordinador de Programes de la Xarxa de Salut Mental de l'IAS —Jordi Cid—, que va centrar la seva ponència en els programes de psicoteràpia. Simultàniament els psiquiatres cubans Luis Enrique Vidal i Susana Borges van presentar el projecte *Evolució de l'Atenció al Trastorn Mental Grau* en el seu centre, l'Hospital Psiquiàtric de l'Habana.

Així mateix, experts de tot l'estat espanyol van abordar altres temes com la psicoeducació en les famílies, la relació entre els usuaris i els professionals de la salut mental, les actuacions de prevenció en la salut mental o l'atenció precoç a la psicosis (un programa desenvolupat també a la xarxa de salut mental de l'IAS a Girona), l'aplicació de la Llei de la Dependència en l'àmbit de la salut mental i la promoció de la salut. Per parlar d'aquest tema, l'organització va convidar a la doctora Eva Jané —membre del Programa de Salut Mental de l'OMS a Europa—, Mre José Caldas —metgessa de l'Hospital Meyer de Florència— i la psiquiatra Paz Flores —coordinadora del Projecte EMILIA.

Moment de l'acte de cloenda. D'esquerra a dreta: el president de l'IAS, Tomàs Sobrequès; el president de l'AEN, Alberto Fernández; la consellera de Salut, Marina Geli; el president de l'AEN catalana, Francisco Villegas; i Cristina Gisbert, presidenta del Comitè Científic.

Cal destacar com a cloenda l'organització d'un Cinefòrum amb la projecció de la pel·lícula "1% Esquizofrènia", en el qual va ser present la seva directora Ione Hernández.

El dia següent, dedicat a qüestionar, el congrés va tractar la salut mental de la població immigrant des del punt de vista de com influeix en aquesta el caràcter de la zona de residència. La psicòloga del Centre Nacional d'Epidemiologia de l'Institut de Salut Carlos III de Madrid —Júlia del Amo— i el psiquiatra de l'Hospital Torrecardenas d'Almeria —Vicente Ibañez— van presentar els resultats d'un projecte d'investigació sobre aquest tema realitzat en quatre comunitats autònomes. I entre d'altres aspectes, les jornades també van abordar l'atenció a les dones víctimes de violència, la prescripció farmacològica en salut mental, el seu ús, abús, avantatges i inconvenients i l'educació i la salut mental: inclusió o exclusió. Aquest dia també destaquen les intervencions del psicòleg clínic del Centre de Salut Mental de Torrelavega —Oscar Vallina— que va conduir el taller sobre la intervenció precoç en la psicosis, i el cap del Servei de Discapacitat Intel·lectual de l'IAS —Ramon Novell—, que va dirigir el taller sobre la discapacitat intel·lectual. Així mateix es va celebrar un simposi sobre la Fibromiàlgia, moderat pel doctor Josep Ma. Argimon —gerent de la Gerència de Planificació i Avaluació Operativa de l'àrea de Serveis i Qualitat del Servei Català de la Salut— i van destacar els tallers sobre Art teràpia, conduït pels psiquiatres de l'IAS —Miquel Izuel i Iratxe Caño— i l'experiència de la ràdio, un taller protagonitzat per usuaris dels serveis de salut mental, dirigit per Susanna Masnou, psicòloga de l'IAS.

El congrés va comptar també amb la presentació dels projectes *Estigma i prevenció en salut mental* i *l'Observatori en Salut Mental*, un projecte que neix de la necessitat de donar a conèixer l'estat de l'organització i l'evolució dels serveis de salut mental a les diferents comunitats autònomes de l'Estat espanyol. L'observatori permetrà realitzar l'anàlisi de situació i promoure propostes que facilitin a la classe política i gestors sanitaris avançar en un model d'assistència comunitari, multidisciplinari i intersectorial de la salut mental, centrat en la qualitat de l'atenció a les necessitats dels usuaris i de les seves famílies. Així mateix, destaca la celebració del simposi *Organització i la cura dels equips*, dedicat a l'atenció dels professionals que atenen els serveis de salut mental i la taula dedicada als usuaris en salut mental, participada pel president de la Universitat de Pacients —Albert Jovell—, l'Associació d'Usuaris ADEMM i els mateixos usuaris, en representació de pacients de llarga estada i atenció comunitària.

L'últim dia, dedicat a la integració va comptar amb la presentació del projecte *IMSERSO*, una exposició del president de la Federació Espanyola d'Associacions de Rehabilitació Psicosocial —Ricardo Guinea— i dels projectes realitzats a Europa, a càrrec directora de la *Mental Health Europa* —Mary Van Dievel. En sessions simultànies el congrés també va acollir les exposicions centrades en l'*Atenció primària i la salut mental*. La ponència *Amenaces i ruptures del guió personal en el procés de la psicoteràpia*, a càrrec del doctor Héctor Fernández-Álvarez —catedràtic de Psicologia Clínica de la Universitat de Belgrano (Buenos Aires)—, va ser la conferència de cloenda.

CONGRESSOS I JORNADES

Jornada anual de les Unitats de diagnòstic i tractament de les demències de Catalunya

A la imatge de l'esquerra: presentació de la jornada a càrrec de la directora dels Serveis Territorials de Salut de Girona, Marta Pedrerol (al centre), la directora del Pla director sociosanitari del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, Carme Caja (a l'esquerra) i el president de l'IAS, Tomàs Sobrequés (a la dreta). A la imatge de la dreta: participants de la jornada.

El 30 de maig va tenir lloc a Girona la reunió anual de les unitats de diagnòstic i tractament de les demències de Catalunya, organitzada per la Unitat de Valoració de la Memòria i les Demències (UVa-MiD) de l'Institut d'Assistència Sanitària, amb el tema *La Innovació i Tecnologia en les demències*. La jornada es va estructurar en diferents eixos: atenció primària, detecció precoç, diagnòstic, estimulació cognitiva, rehabilitació cognitiva, formació del curador, genètica i neuropatologia.

El president de l'IAS, Tomàs Sobrequés, va destacar en l'acte inaugural "la necessitat de realitzar aquestes trobades anuals en un moment on les noves tecnologies, dificulten el bis a bis entre professionals". "Animo als assistents a no deixar perdre aquestes reunions per tal de fer l'intercanvi d'experiències més enriquidor", va dir.

Registre hospitalari de demències

Actualment, el registre hospitalari de demències de l'IAS s'ha transformat en el registre de demències de Girona (ReDeGI). El projecte registra els casos incidents de demència diagnosticats als 7 hospitals de la Regió Sanitària de Girona (veure secció Recerca, pàg. 20).

Segons va comunicar Marta Pedrerol, estudis realitzats en països desenvolupats amb una esperança de vida superior als 65 anys, les discrepàncies entre els resultats dels estudis epidemiològics és

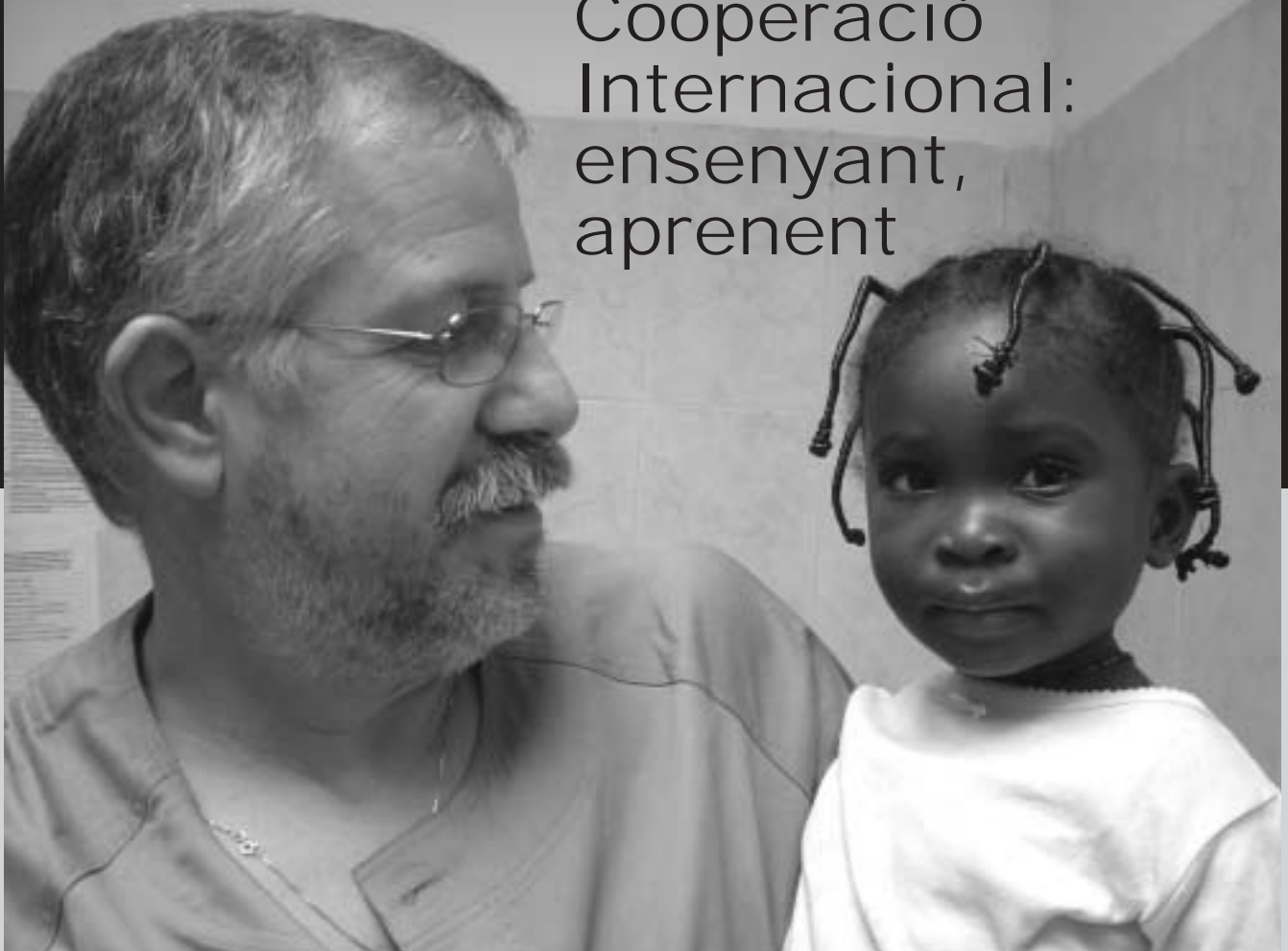
produïda per diferències en els dissenys dels estudis i en els procediments per a identificar els casos de malaltia d'Alzheimer durant les etapes inicials. Globalment les taxes oscil·len entre el 5% i el 15% per a majors de 65 anys. A Girona s'ha observat una prevalença del 13,9% en aquesta franja d'edat.

"És freqüent —va informar Pedrerol— que el pacient amb Alzheimer no vagi a la consulta per pròpia voluntat, que minimitzi els símptomes o intenti justificar-los. D'altra banda, físicament no sol presentar un estat de salut deficitari i, habitualment, té problemes per saber el dia, mes o any actual".

www.demencias.cat

El coordinador de la Unitat —Secundí López-Pouza— va presentar el web que connectarà les unitats de demències catalanes. Segons va explicar López Pouza, l'objectiu principal del portal és cohesionar totes les persones que desenvolupen la seva activitat professional al voltant de les malalties degeneratives del sistema nerviós central que cursen amb trastorns cognitius, psicològics i de la conducta, com per exemple la malaltia d'Alzheimer. La web —segons va dir— té una funció triple "vol ser un connexió ràpida entre les unitats de demències de Catalunya", que permetrà en un futur "no només compartir projectes i protocols, sinó també comptar amb les experiències i aportacions de les persones que viuen a l'entorn dels malalts" i que "sigui una proposta continuada d'informació i coneixement clínic a través d'un intercanvi de la producció científica i de la gestió de les diverses unitats del nostre país". A la pàgina web s'hi podrà trobar des d'un llistat de les unitats de demència catalanes i de les associacions relacionades amb la malaltia, fins a un apartat de formació continuada i un altre de publicacions. El doctor López-Pouza va subratllar que la web és "oberta a tothom qui hi pugui aportar informació".

Cooperació Internacional: ensenyant, aprenent

A la imatge, el doctor Miquel Carreras a Bata (Guinea Equatorial) amb una nena a un dels centres de salut de la zona. A Bata, l'esperança de vida és de 47 anys, amb una mortalitat infantil de 50 cada 1.000 nascuts vius i amb un índex de VHI entre la població de 16 a 25 anys del 8 %.

El reportatge d'aquest Actual tracta de Cooperació Internacional. De com un grup de professionals de l'Institut d'Assistència Sanitària, de diferents àrees i departaments, s'uneixen en el que s'ha anomenat Línia de Cooperació 17. És una línia estratègica que treballa i aglutina tot allò referent a la cooperació, reciclatge, i que es basa en dos pilars fonamentals: el marc conceptual i les activitats de sensibilització. La nostra feina ha consistit en parlar i sobretot escoltar a alguns d'aquests professionals, perquè en primera persona ens expliquessin en què han consistit i consisteixen les seves aportacions, projectes, en què han dedicat i dediquen el seu temps, amb quin objectiu i quina és la seva valoració de tot plegat. La mostra que llegireu a continuació recull només una part de l'extensa feina que, des de fa anys duen a terme,

de manera silenciosa i anònima, un destacat nombre d'homes i dones professionals de l'IAS, que col·laboren desinteressadament per aportar la seva experiència i treball per millorar les condicions de vida de les comunitats més necessitades d'arreu del món. Una empresa no sens complicacions i limitacions que tots reconeixen, però que també els hi proporciona nous coneixements d'altres maneres de viure, l'oportunitat de conèixer amb diferents cultures, i que amplia el seu punt de vista del què succeeix al món. A tots, els agraïm que hagin accedit a fer-nos partícips de les seves històries, i que amb el seu entusiasme ens facin veure que sempre es pot fer alguna cosa per intentar canviar allò que no va bé al món. I la certesa de que mai es torna a casa amb les mans buides.

Foto cedida per Cristina Milla, cooperant en ajuda internacional al terratrèmol del Perú.

Imatge cedida per Elisenda Castanys, cooperant de l'Associació Dil Se, organització que treballa en projectes sociosanitaris al sud de la Índia.

Dues imatges cedides per Estel Roig, cooperant d'Òptics pel Món.

La nostra primera xerrada la tenim amb l'Estel Roig, optometrista. La seva participació en projectes de cooperació arrenca de l'any 1998, quan encara era estudiant d'òptica i optometria a Terrassa, i l'ONG en què hi col·labora (i de la qual actualment n'és vicepresidenta) és Òptics pel Món (<http://opticsxmon.upc.edu>). Fundada en 1995, l'ONG està formada per estudiants i professionals de l'Escola Universitària d'Òptica i Optometria de Terrassa UPC. L'Estel defineix exactament la imatge que hom pot tenir del perfil d'un cooperant: sentit pràctic, ganes de ser útil i d'aportar experiència, responsabilitat social. I entusiasme. Ha participat en projectes d'emergència, en la creació d'òptiques solidàries, i ha col·laborat en la creació d'estudis d'òptica tècnica. On? A la zona dels Balcans, a El Salvador, a Nicaragua, a Guinea Equatorial, al Marroc i a Cuba. Generalment, el temps d'actuació dels projectes en què ha participat s'engloba en tres mesos, en què es poden arribar a visitar un total de 3.500 pacients. "L'objectiu dels projectes no es centra només en passar consulta als pacients. La intenció és formar professionals nadius i que siguin ells qui organitzin la gestió dels centres de salut visual i treballin als seus països". D'entre els diferents llocs en què ha col·labo-

rat, en destaca el Centre de Salut Visual en l'Hospital de Bata, a Guinea. La dinàmica a seguir sol ser la mateixa en la majoria de casos: implantar òptiques solidàries i formació en optometria al lloc en qüestió. "A Bata, vam seleccionar dos estudiants que van poder cursar la diplomatura a Catalunya, per després tornar al seu país com a professionals de l'Optometria. Actualment, estem satisfets perquè almenys un dels dos antics estudiants guineans treballa a l'Hospital de Bata."

Ens preguntem com s'arriba a participar i engegar un projecte. L'Estel ens respon: "El primer que fa el professional o les entitats locals és adonar-se que hi ha un problema, i acte seguit contacta amb una ONG per fer una petició d'actuació. Tothom té un paper a exercir en aquests processos de canvi. Si no s'actua, per exemple en el nostre àmbit, qui se'n farà càrrec del tema i dels problemes de la vista en aquests països?". Què podem fer, Estel? "Què pots fer? Què tens ganes de fer? Tu pots fer el què sàpigues fer".

La nostra següent conversa té com a interlocutor en Sana Kane, portalliteres que fa més de 13 anys que treballa com a professional a l'IAS. En Sana és originari d'un petit poble de Senegal anomenat Sitacourou, d'aproximadament uns 200 habitants, que

no compta amb cap ambulatori, el que obliga als seus habitants a recórrer nombrosos quilòmetres fins arribar al punt de salut més proper. "L'estiu de 2006 vaig comentar als companys de l'IAS la meua intenció de visitar el meu poble. Ràpidament, la Regina Vila i l'Albert Gil s'hi van mostrar interessats en acompanyar-me en el meu viatge. I el doctor Albanell va suggerir que duèssim a terme una crida per aprofitar el viatge i fer arribar a Sitacourou material mèdic com a ajuda humanitària. La resposta va ser molt generosa per part dels companys de l'IAS, que amb les seves aportacions econòmiques van possibilitar l'adquisició d'una important remesa de material mèdic que va viatjar amb nosaltres i que anava destinat al Centre d'Atenció Primària més proper al meu poble, a Maka".

D'altra banda, i des de fa vuit anys, en Sana és el president de NIANY, associació que aglutina els mandingas originaris del Senegal que viuen a Girona. L'associació vela pels interessos de la comunitat mandinga, i els proporciona assessorament sobre diferents aspectes civils i legals. En l'actualitat, compta amb més de 250 associats. Ens acomiadem d'en Sana Kane i anem a conversar amb en Miquel Carreras. En Miquel és el director assistencial de Primària i Especialitzada l'IAS

Fotos cedides pel grup de participants en un projecte de cooperació a la Casamance (Senegal) que tenia per objectiu contribuir a la reducció de la morbimortalitat materna.

Foto cedida per Miquel Carreras, cooperant en un projecte sanitari a Bata, Guinea Equatorial.

Foto cedida per Pilar Parra, cooperant en el projecte d'alfabetització a Raan, Nicaragua.

des de la seva incorporació el setembre de 2006, però la seva activitat en cooperació internacional es remunta uns anys enrera (<http://personalmcarreras.bloc.cat>). El seu primer contacte el va tenir gràcies a la Federació Espanyola de Religiosos Socio-sanitaris, FERS (<http://www.planalfa.es/fers>), que s'encarrega de dur a terme grans projectes com el de Programa de Cooperació a Guinea Equatorial 2005-2007, del qual en Miquel s'ha encarregat del desenvolupament de l'atenció primària, com a cooperant en un centre de salut de Maria Gay a Bata. "La nostra tasca consistia en consultes al centre sanitari, alhora que treballar en la formació i la orientació sanitària, tant a nens com al personal sanitari de la zona. Ens concentrem en ajudar a que ells siguin el més autosuficients possible, perquè només estem allà un temps limitat, després tornen a estar sols, i s'han de fer càrrec ells. Ells i les seves limitacions i precarietats. Perquè hem de pensar que una de les majors frustracions que sent té a veure amb les mancances amb què han de viure les famílies, que sovint subsisteixen amb un euro al dia. Però tal i com diuen les monges de manera sàvia: 'no els has de donar el peix, els has d'ensenyar a pescar'". Quan li preguntem si tornarà a cooperar, o si ha pensat canviar de destinació, en

Miquel respon: "Tornaré l'any que vé, i tornaré a Bata. Ara, que ja sabem què hi ha, de què disposem, i que coneixem el terreny, la nostra capacitat de gestió i d'actuació és molt més efectiva". La nostra següent cita ens du al servei de ginecologia. Allà ens esperen l'Alicia Ferrer i la Maria Massa, llevadores, acompanyades per l'Adelina Prat, ginecòloga. Seran elles les que ens parlaran de com van conèixer la feina de Caravana Solidària, ONG de Barcelona (www.caravanasolidaria.org) que s'encarrega de transportar material a més de vint ONG's de l'Àfrica occidental, responsabilitzant-se de l'execució del total de 6.000 km de Barcelona a l'Àfrica. Dins d'aquesta gran organització, hi tot un seguit de petites ONG's que tenen també la seva missió. Com la ONG Projecte Xevi de la Bisbal (<http://projectexevi.com>), que va ser la que va posar-se amb contacte amb elles per actuar en la regió de Thionck-Essil, al Senegal. El març de 2007 va tenir lloc la primera visita per conèixer en primera persona les condicions en què es treballava a les maternitats. Uns mesos després, l'Alicia, la Maria i l'Adelina, amb altres companys de l'Institut Català de la Salut, van tornar-hi, amb la finalitat que els mateixos professionals sanitaris de la zona adquirissin els coneixements necessaris per fer

ecografies i identifiquessin els parts de risc; dotar d'un mínim material per atendre els parts a les maternitats rurals; dotar de transport; i sensibilitzar a la població de la prevenció d'enfermetats com el VIH i la malària. Mentre xerrem, veiem les fotos i comentem la memòria d'aquest apassionant projecte, de sobte m'en adono que sembla que elles encara continuïn allà, a Thionck-Essil. Ensenyant a aquelles dones, com la matrona empírica Andey, la feina de la qual és ajudar a ser mares a un total de deu dones al mes, a canvi de cinc euros i un somriure d'agraïment. Ensenyant, ja ho hem dit, i aprenent també. Quan mig interrompo el moment en què juraria que han tornat a viatjar allà, i els hi pregunto quina és la seva valoració d'aquest projecte i amb què es queden, em sorprenen al respondre: "són molt intel·ligents, perquè d'una petita cosa en saben treure'n el màxim profit." Ensenyant, aprenent, ja ho hem dit; i admirant. La nostra darrera xerrada ens du al servei d'Urgències. Allà ens trobem amb la Cristina Milla, infermera. La Cristina va ser cooperant en ajuda internacional enviada per l'Agència espanyola de cooperació internacional (<http://www.aecid.es>) a Perú, arrel del terratrèmol que va sacsejar el país i que va causar 595 morts, 1.800 ferits, i 76.000 habi-

Imatge cedida per Pilar Parra, cooperant del projecte Raan, Nicaragua.

Foto cedida per Ramon Dalmau, de la seva experiència en el projecte de cooperació sanitària als dispensaris de salut locals de Thies, Senegal.

Dues imatges del poble de Sitacourou, Senegal, cedides per Sana Kane.

tatges destruïts el 15 d'agost de 2007. La Cristina ens explica, emocionada, que la opció de cooperar la va prendre per la necessitat d'aportar els seus coneixements als més necessitats, i la seva sorpresa va ser que, en donar a conèixer la seva decisió, no vam passar més d'uns pocs dies quan l'ONG del País Basc Detente y Ayuda (<http://www.dya.es>) contactava amb ella. I, més ràpidament encara, ja s'hi trobava viatjant a Madrid, Santiago de Chile, Lima i Pisco. Durant els quinze dies d'estada a les zones afectades, "no et

deixen estar-te més dies. I és quan tornes quan t'adones de tot el que ha passat i has viscut. No tens res i ho tens tot. El nostre material mèdic allà es reduïa a un PMA, quatre lliteres i alguns medicaments. Per a ells, el poc que teníem i els hi oferíem era molt."

En moments com aquests el companyerisme, la generositat i la feina en equip són molt importants. "Ets com una esponja, sense saber ben bé com, absorbeixes totes les experiències de la gent. És dur perquè la nostra feina consistia en atendre a la

població més dèbil, els nens i la gent gran, que són també els més agraïts. En els nostres desplaçaments a les diferents aldees, sempre ens portaven coses, les poques coses de què disposaven".

Ara que ha passat un any i que ho pot visualitzar tot amb certa perspectiva, hi tornaria? "Sí, sens dubte. Mentiria si et digués que no ho passes malament, però també et sents útil". Ens preguntem què li va costar més assimilar a la tornada: "El més difícil és acceptar el contrast amb tot el que tenim aquí, la diferència tan gran."

Els protagonistes d'aquest reportatge, juntament amb la resta de professionals que també realitzen tasques de cooperació, ens presentaran els seus projectes el matí del dissabte 27 de setembre, a la sala de docència de l'Hospital Santa Caterina.

Tots esteu convidats a escoltar i conèixer de viva veu aquests aquests projectes!

CONGRESSOS I JORNADES

El col·lectiu de dones de Matagalpa presenta el seu projecte a l'Hospital Santa Caterina

Dins el marc del Dia Internacional de la Salut de la Dona, el 8 de maig, va tenir lloc a la sala d'actes de l'Hospital Santa Caterina la *Jornada de Sensibilització*, organitzada pel col·lectiu de dones de Matagalpa, dins la línia 17 de cooperació internacional de l'IAS. Les dones de Matagalpa, una ONG fundada al 1986, fan tasques d'ajuda a la dona i supleix la feina que hauria de fer l'administració en quan a la regulació de la situació de la societat femenina d'aquesta ciutat de Nicaragua. La jornada va finalitzar amb la representació de l'obra de teatre *Nacido en casa*, extreta d'un monòleg, i que es basa en les experiències de diferents parteres en la realitat de Nicaragua.

Anna Ara i Bea Huber, infermera i pedagoga del projecte, van informar de les necessitats reals a Matagalpa. Des del col·lectiu es pretén que les dones aprenguin a utilitzar els recursos que els envolten per poder tenir més autonomia, es realitzen projectes productius, se'ls hi informa de la salut i els drets sexuals de la dona, i s'intenta enfortir els recursos humans d'organitzacions socials i institucions. Com va afirmar Bea Huber, "des del col·lectiu continuarem defensant els drets de les dones per tal de que

Assistents durant l'obra de teatre *Nacido en casa*.

es tornin més autònomes i que estiguin informades sobre el seu cos sense cap mena de restricció, violència o dominació".

Actualment, a Nicaragua, una de cada tres dones

pateixen violència física o sexual, sent una de les primeres causes de contagi del VIH. En el que portem d'any, el resultat d'aquesta violència de gènere a Matagalpa és de sis dones mortes.

Diagnòstic per la Imatge centra la seva XV jornada en l'ús i abús de les radiacions ionitzants

El passat divendres 27 de juny va tenir lloc a la sala d'actes de l'Hospital Santa Caterina les jornades organitzades pel Servei de Diagnòstic per la Imatge. La XV Jornada del Servei, inaugurada pel conseller delegat de l'IAS —Lluís Franch—, es va obrir amb la intervenció del doctor Andreu Bellés, del Servei de Radiodiagnòstic de Sant Andreu de Barcelona, que va participar amb la conferència *L'ús inadequat de l'exploració radiològica*. A continuació, es va celebrar la taula-debat *Ús i abús de les radiacions ionitzants*, moderada pel doctor X. Lucaya, del Servei de Radiodiagnòstic de l'Hospital Vall d'Hebron de Barcelona i president de la Comissió Assessora de Diagnòstic per la Imatge del Departament de Salut. Els ponents de la taula van ser el doctor A. Capdevila, del Servei de Radiodiagnòstic de l'Hospital Sant Joan de Deu de Barcelona, el doctor J. Piqueras, del Servei de Radiodiagnòstic de l'Hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona, i el doctor en ciències físiques P. Carbonell, cap del Servei de Protecció Radiològica pel CSN i membre de la Societat Internacional de Protecció Radiològica.

El doctor Joan Albanell, cap del Servei de Diagnòstic per la Imatge de l'IAS i director de la Jornada, va expressar que "un instrument de control de les

D'esquerra a dreta: els doctors Albanell, Lucaya, Carbonell i Ferrer. (Foto cedida per Diari de Girona).

radiacions ionitzants aplicades als pacients pot ajudar a evitar l'excés de proves". Albanell va recordar que en alguns països d'Europa i en alguns territoris de l'estat espanyol usuaris dels serveis de salut ja disposen d'un carnet radiològic.

Per la seva part, el president de la Comissió Assessora del Programa de Diagnòstic per la Imatge del Departament de Salut —Xavier Lucaya— va afirmar que "les proves exploratòries amb radiacions ionitzants, com ara les tomografies computades (TC), s'han d'utilitzar tan poc com sigui possible i

en la dosi més baixa possible". En els darrers anys, diversos estudis d'àmbit internacional han posat en relleu la relació entre les radiacions ionitzants i el risc de desenvolupar càncer.

El president de la Societat Catalana de Radiologia —Francesc Ferrer— va afegir que "reduir les proves de diagnòstic que usen radiacions ionitzants no només disminuiria la predisposició a patir càncer, sinó que també seria una manera de reduir la despesa assistencial i fins i tot el temps de diagnòstic".

ALTRES NOTÍCIES

Els psiquiatres Vilalta i Pujiula, de l'IAS, ingressen a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

El 5 de febrer, els psiquiatres Joan Vilalta i Jordi Pujiula de l'Institut Assistència Sanitària, i el pediatre jubilat Josep Campistol van ingressar de forma oficial a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (RAMC), en un acte a la Fontana d'Or de Girona que va comptar amb la presència la consellera de Salut, Marina Geli, i el president de la RAMC, Jacint Corbella, entre d'altres assistents. Aquesta ha estat la primera sessió d'ingrés a l'Acadèmia fora de la seu barcelonina, tal i com va manifestar el seu president Jacint Corbella. La RAMC és un ens que des de finals del segle XIX fa funcions d'òrgan consultiu de les administracions, debats sobre qüestions sanitàries d'actualitat i estudis sobre la història de la medicina catalana. Joan Vilalta fa anys que treballa a l'IAS i és metge psiquiatre de la Unitat de Valoració de la Memòria i les Demències. El psiquiatre Jordi Pujiula treballa des de 1996 al sector del Ripollès de la Xarxa de Salut Mental i el 2005 va rebre el premi a l'Excel·lència Professional en Humanitats Mèdiques del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya. I, per últim, el pediatre Josep Campistol va

De dreta a esquerra: Jordi Pujiula, Josep Campistol i Joan Vilalta.

ser promotor al 52 de l'obertura del Consistori de Pediatria a Girona. El primer ponent va ser Jordi Pujiula amb el treball *Topografies mèdiques d'Olot*, i va centrar la seva lectura en les topografies mèdiques, realitzades entre el segle XVIII i mitjans del XX per metges rurals, i que relacionaven les repercussions del medi ambiental, familiar i social en les patologies de llocs concrets. El psiquiatre va considerar aquests treballs com un referent en la història de la

medicina i les ciències socials.

Per la seva banda, Josep Campistol llegí el seu treball *Activitats mèdiques i extramèdiques després de la jubilació*. Finalment, Joan Vilalta va incidir en la necessitat d'aprofundir més en l'estudi de la relació entre cos i ment. En l'exposició del seu treball *La llarga ombra de Descartes* destacà la última dècada del segle XX com la dècada del cervell, "on es van fer més descobriments sobre el funcionament del cervell que tot el que s'havia fet fins a principis dels anys 90. Però, en el nostre país, almenys de moment, les inquietuds intel·lectuals en psiquiatria estan més dirigides cap a plantejaments sociològics". El psiquiatre de l'IAS va acabar amb l'esperança que en el si de la futura facultat de Medicina de Girona s'incideixi en els estudis sobre neurociència.

L'acte va finalitzar amb unes paraules del president de l'Acadèmia, Jacint Corbella, que va apuntar, fent referència a la futura facultat de Medicina de Girona, la importància de canviar el sistema educatiu a les universitats, donant importància a l'ensenyança empírica per sobre de la teòrica.

Arrossada d'estiu als jardins del Parc Hospitalari

Un any més, el Servei de Psicogeriatria de l'IAS va organitzar als jardins del Parc Hospitalari Martí i Julià l'esperada arrossada per als seus usuaris. De primer, gazpatxo; de segon, la paella —a càrrec dels Arrossaires de l'Argelaguer— i, després del cafè i del gelat, d'un ball amenitzat pel conjunt *Sween Dreams*.

L'arrossada es va celebrar el 18 de juny per celebrar amb els usuaris l'arribada de l'estiu.

La botiga es va obrir a l'edifici Els Tilers del Parc, del 14 al 18 d'abril.

La botiga dels usuaris del Parc Hospitalari es consolida

En la seva quarta edició, la botiga dels usuaris del Parc Hospitalari es consolida davant els seus clients, que esperen il·lusionats la seva obertura a l'inici de la temporada d'estiu. Així informava a l'Actual la directora d'infèrmeria de la Xarxa de Salut Mental i Addicions de l'IAS —Margarita de Castro—, en el marc de l'acte inaugural de la nova botiga que enguany ofer-tava un ampli ventall de gènere per a dones i homes, de tots els colors i per a tots els gustos i amb moltes novetats. La Margarita va destacar com han anat canviant les preferències dels usuaris "a còpia —va assegurar— d'ampliar la varietat de peces de roba que ara poden triar".

La XIII Jornada esportiva de lleure de les comarques gironines, aquest any a Blanes

El 16 de maig es van celebrar les XIII jornada esportiva i de lleure de les comarques gironines organitzades pel Centre de Dia de Salut Mental de la Selva Marítima, amb la col·laboració del Servei Català de la Salut i el Club Basquet Blanes. La trobada va començar a les 10 del matí al poliesportiu de Blanes. Els centres de dia que hi van participar van ser els següents: la Garrotxa, Gironès-Pla de l'Estany, Ripollès, Baix Empordà, Alt Empordà, Selva Interior, Selva Marítima i la Llar Residència la Massana. La jornada es va basar en diferents activitats, entrega de premis pels participants, un dinar de germanor i una festa final amb comiat.

RECERCA

Del Registre Hospitalari de Demències al Registre de Demències de Girona

Després d'una prova pilot de 3 anys realitzada a la Unitat de Valoració de la Memòria i les Demències de l'IAS, el Registre Hospitalari de Demències s'ha transformat en el Registre de Demències de Girona, un llarg procés que s'inicia l'any 2001 amb les primeres reunions per consensuar el conjunt mínim de dades fins al registre dels casos diagnosticats als centres hospitalaris de la Regió Sanitària de Girona, el passat any 2007.

Des de l'any 2004, el Registre Hospitalari de Demències (RHD) de l'IAS porta un registre dels casos nous de demència diagnosticats a la Unitat de Valoració de la Memòria i les Demències. Els resultats obtinguts a partir de l'activitat realitzada durant els anys 2004, 2005 i 2006 van mostrar que el mecanisme de registre era eficaç. Per aquest motiu, el projecte d'ampliació de la cobertura del Registre Hospitalari de Demències a la resta de centres especialitzats de les comarques gironines es va iniciar el passat 2007.

Disposar d'un registre de demències acotat a un territori definit permet tenir dades vàlides, representatives i actualitzades dels diferents subtipus de

demències, dels fluxes d'identificació i derivació dels casos i de les principals característiques clíniques dels pacients. Aquesta informació pot ser d'utilitat en la planificació i distribució dels recursos ajustats a la necessitat de la població.

Àrea geogràfica de referència i població sota vigilància

La Regió Sanitària de Girona (RSG) té una extensió de 5.517 km², una població de 690.170 habitants i una densitat de població de 125,1 habitant/km². A la RSG hi ha 221 municipis, dels quals 91 (43,5%) tenen 500 o menys habitants i representen el 4,3% de la població. El 80% dels municipis té 3.000 o menys habitants i només 8 municipis superen els 20.000 habitants.

La RSG està composta per 7 sectors sanitaris: Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany, Ripollès i la Selva i disposa de 6 hospitals comarcals i 1 hospital universitari de referència.

- A la RSG, durant aquest passat 2007, es van diagnosticar 577 casos de demència, que representen entre 5 i 6 diagnòstics per cada 100 persones de 60 o més anys.
- Dels casos diagnosticats de demència, el 60,0% eren casos de malaltia d'Alzheimer.
- La malaltia d'Alzheimer és més habitual en dones; la demència vascular, la demència per cossos de Lewy i altres demències degeneratives són més habituals en homes.
- Els dispositius d'Atenció Primària van realitzar el 75% de les derivacions dels pacients als centres hospitalaris pel seu diagnòstic.
- La major part dels casos de malaltia d'Alzheimer

van ser derivats pels centres d'Atenció Primària i els casos d'altres demències no degeneratives i de demència vascular van ser derivats a través d'interconsultes hospitalàries.

- L'Hospital Universitari Josep Trueta es caracteritza per atendre pacients d'edats més joves i va realitzar un major nombre de diagnòstics «no malaltia d'Alzheimer».
- L'Hospital Santa Caterina es caracteritza per atendre pacients d'edats més avançades i per realitzar un major nombre de diagnòstics de malaltia d'Alzheimer.
- A la RSG, els nous casos de demència diagnosticats corresponen en una gran proporció a casos lleus (60%).
- Els hospitals de Blanes i Santa Caterina són els que van realitzar un major nombre de diagnòstics en fases greus de la demència.
- La puntuació mitjana del *Mini-Mental State Examination* (MMSE) [un test fiable i vàlid que valora diverses funcions cognitives en el moment del diagnòstic] va ser de 17,0 punts i el temps d'evolució entre l'inici dels símptomes i el diagnòstic va ser de 2,4 anys.

Hospitals participants

Hospital Universitari Dr. Josep Trueta
Hospital Santa Caterina
Hospital Comarcal de Palamós
Hospital de Figueres
Hospital Comarcal d'Olot
Hospital Comarcal de Blanes
Hospital Comarcal de Campdevànol

Ramon Dalmau, entrevistat per *Investiga la investigació*

Cinc alumnes de 1er de batxillerat, acompanyats per dues professores de l'IES Castell d'Estela d'Amer, van entrevistar el doctor Ramon Dalmau, cap de la Unitat de Salut Internacional de l'IAS, com a expert pel projecte periodístic i científic *Investiga la investigació* que organitza el Departament d'Educació, Telefònica i TV3. L'objectiu del projecte és fer un reportatge sobre un científic, conèixer el treball que fa i la repercussió social que té. El grup d'estudiants d'Amer el realitza sobre Pedro Alonso i la vacuna de la malària, per aquesta raó van buscar el suport del doctor de l'IAS per tal que els proporcionés dades generals de la malaltia, i que els expliqués el projecte d'investigació en què la Unitat de Salut Internacional de l'IAS col·labora amb l'hospital Clínic de Barcelona.

Investiga la Investigació és una experiència pione-

Moments de l'entrevista del doctor Dalmau amb els alumnes de l'IES Castell Estela d'Amer.

ra en un àmbit mundial: el repte és molt més que enviar a la xarxa quelcom que s'ha filmat: és fer en equip reportatges amb estructura narrativa, en vídeo, treballant a distància, utilitzant Internet com

a vehicle de treball. El treball realitzat pels alumnes de l'institut d'Amer ha guanyat aquest mes de juliol el concurs audiovisual del fòrum científic ESOF.

RECERCA

Estudi sobre la conducció de vehicles a motor i el deteriorament cognitiu

Com a conseqüència de l'envelliment demogràfic de la població, el nombre de conductors d'edat avançada s'ha incrementat. Per aquest motiu, l'augment de conductors d'aquestes edats adquireix una importància màxima, ja que durant l'envelliment es produeix una degeneració psicomotriu i canvis cognitius que poden augmentar el nombre d'accidents de trànsit. Els resultats d'un estudi sobre la conducció de vehicles a motor i el deteriorament cognitiu en majors de 74 anys assenyalen que el perfil del conductor de més de 74 anys del medi rural correspon a un home, amb una mitjana d'edat de 80 anys, amb una bona agudesa visual, bon autoconcepte físic, baixa discapacitat i funció cognitiva preservada.

A partir de la iniciativa d'un grup d'infermeria de l'ABS d'Anglès, i amb l'ajut de la Unitat de Recerca de l'IAS, fa quatre anys es va crear un grup multidisciplinari de recerca, format per professionals de l'IAS i de l'UdG que van desenvolupar i presentar al *Fondo de Investigación Sanitaria* un protocol de recerca per realitzar un estudi epidemiològic a l'ABS d'Anglès sobre l'envelliment i la fragilitat de les persones de 75 i més anys.

La població de l'estudi va ser una mostra representativa dels habitants de 75 anys o més de la zona de referència de l'ABS d'Anglès, que està formada per 8 municipis amb 10.986 habitants (segons el cens de 2001), dels quals el 16,7% té més de 74 anys. El procés de recollida de dades es va realitzar en el període comprès entre l'1 de novembre i el 31 de maig de 2007.

El protocol d'estudi va incloure una extensa valoració de les característiques bio-psico-socials dels participants a través de l'aplicació de diversos tests i entrevistes.

Actualment, l'estudi es troba en procés d'anàlisi de

les dades i de difusió dels primers resultats. Entre aquests, s'ha realitzat un estudi sobre el nombre de conductors que podrien o no patir deteriorament cognitiu.

L'estudi ha estat publicat a la revista *Medicina Clínica* i els resultats més destacables obtinguts són:

- Tot i que l'edat avançada s'ha associat a una major incidència de conductors considerats com a no aptes per part dels equips dels centres de reconeixement mèdic i psicotècnic, no existeix un consens que estableixi una limitació d'edat pel que fa a la retirada del permís de conduir, ja que això podria tenir un efecte negatiu pel que fa a la seva mobilitat i independència funcional, disminució de la seva autoestima i acceleració del procés d'envelliment.
- Entre el 21 i el 27% dels majors de 74 anys condueix vehicles a motor de forma habitual i, pel que fa als que no condueixen, són més joves, majoritàriament homes, amb un menor nombre

de malalties cròniques i amb les funcions cognitives millor preservades.

- La mitjana d'edat dels conductors fou de 79,9 anys, significativament inferior a la dels no conductors.
- Entre el 4,6% i el 19,6% dels conductors en actiu podrien presentar algun grau de deteriorament cognitiu.
- Realitzant una extrapolació a partir de les dades de 2005 de la Direcció General de Tràfic, a Espanya podria haver-hi entre 21.000 i 91.000 persones amb 75 anys o més que condueixen habitualment i que podrien presentar un deteriorament cognitiu.

Els membres del grup d'investigador d'aquest estudi són:

M. Bonet Marull¹, G. Coenders³, L.I. Coromina³, R. Feijóo⁴, N. Ferrer-Morell¹, C. Ferriol-Busquets¹, J. Garre-Olmo⁵, D. Juvinyà², F. Peris⁶, L. Vall-Ilosera³ i A. Vilà⁷.

- 1- Àrea Bàsica de Salut d'Anglès. Centre d'Atenció Primària d'Anglès. Institut d'Assistència Sanitària.
- 2- Departament d'Infermeria. Universitat de Girona.
- 3- Grup de Recerca en Estadística, Economia Aplicada i Salut (GRECS). Departament d'Economia. Universitat de Girona.
- 4- Unitat de Valoració de la Memòria i les Demències. Hospital Santa Caterina. Institut d'Assistència Sanitària.
- 5- Unitat de Recerca. Hospital Santa Caterina. Institut d'Assistència Sanitària.
- 6- Servei de Traumatologia. Hospital Santa Caterina. Institut d'Assistència Sanitària.
- 7- Departament de Pedagogia. Grup de Recerca en Gestió i Administració de Polítiques socials i Culturals. Universitat de Girona.

La Unitat de Recerca de l'Institut d'Assistència Sanitària dóna suport i assessora als equips de treball existents i als de nova creació que ho sol·licitin.

En cas que requeriu ajuda, només heu de contactar-nos a la següent adreça de correu electrònic recerca@ias.scs.es i fer-nos saber quines són les vostres necessitats.

De Nadal a Sant Jordi

La celebració del Nadal va comptar amb un programa d'actes que començaria a principis del mes de desembre amb una gran varietat d'activitats com ara la representació d'*Un conte i un somriure*, a càrrec de la Unitat de Pediatria de l'Hospital Santa Caterina i dels usuaris de l'Hospital de Dia d'Adolescents, i aglutinaria les diferents sortides organitzades per als usuaris dels centres de salut mental de les comarques gironines, a més de quines, caga tió, la missa del gall, el dinar de Nadal, el concert de Reis i la rebuda als Reis Mags de l'Orient, acompanyats pels grups "Reis del poble de Salt", el "Grup de joves de la Pera i Púbol", els "Cantaires de Vistalegre" i l'"Orquestrina reial de Vistalegre", que van obsequiar els pacients de tot el Parc Hospitalari.

La Felicitació de Nadal a tots els treballadors de l'IAS es va celebrar el dia 21 amb el tradicional lliurament de rellotges als treballadors que compleixen 25 anys a l'empresa, un acte a càrrec del president de l'IAS —Tomàs Sobrequès—, acompanyat del seu conseller delegat, el doctor Lluís Franch.

El 21 d'abril es va celebrar la inauguració de l'exposició *Creativitat i Sant Jordi*, una mostra de treballs creatius realitzats per diferents usuaris de les unitats de salut mental del Parc Hospitalari, organitzada per l'Hospital de Dia d'Adolescents amb motiu de Sant Jordi. A més de l'exposició, que va romandre oberta al públic fins el 25 d'abril, durant el dia de Sant Jordi van celebrar-se diferents actes. Entre d'altres, una representació teatral, a càrrec de l'Hospital de Dia d'Adolescents, i la lectura de contes i poemes, a càrrec dels usuaris del TMS. Durant tot el dia, venda de roses, treballs manuals i sortides a la Rambla de Girona i de Salt.

A dalt a l'esquerra, moment de l'acte oficial de felicitació del Nadal. A la dreta, quina nadalenca. A baix a l'esquerra, exposició de Sant Jordi al Hall de l'Hospital Santa Caterina. A la dreta, en Nao Albet, la Clàudia Cos i la Georgina Latre preparant les escenes gravades al Parc Hospitalari.

Taula rodona sobre violència de gènere

El psicòleg de l'IAS, Antoni Vives —responsable de la Unitat de Teràpia Familiar i de Gènere de l'Hospital Santa Caterina—, va participar en la taula rodona *Maltractadors: és possible la rehabilitació?*, organitzada pel Col·lectiu per la Igualtat de Girona amb motiu del Dia Internacional contra la violència de gènere, celebrat el 22 de novembre. L'acte va ser un espai de debat i reflexió sobre els tractaments que segueixen els maltractadors que volen rehabilitar-se, quin percentatge d'ells s'hi acull, en què consisteixen aquestes teràpies i els resultats que se n'obtenen. També hi van participar la fiscal Anna Meléndez i el psicòleg del centre penitenciari d'hommes de Barcelona, Josep Manel Núñez.

La sèrie de TV3 de *Ventdelplà* al Parc Hospitalari Martí i Julià

El 9 d'abril el Parc Hospitalari Martí i Julià va obrir les seves portes a la productora Diagonal TV, responsable de la sèrie *Ventdelplà*. El rodatge es va realitzar a l'entrada de l'edifici dels Til·lers i a l'edifici Santa Caterina, amb gran expectació per part dels treballadors del centre. Les escenes gravades es van emetre el 29 d'abril i el 5 de maig per TV3 i els actors que hi van participar van ser la Georgina Latre (Isona), en Nao Albet (Martí) i la Clàudia Cos (Cristina).

[Dades del 10 d'agost de 2007 al 12 de juny de 2008]

S'han incorporat a l'IAS

Les diplomades d'infermeria Ruth Arnau Torres, Maria José Bejarano Mihi, Helena Bosch Cana, Montserrat Ferre Munté, Lidia Güell Fernández, Raquel Jiménez Quiñones, Montserrat Méndez Ribas, Sandra Orti Alonso, Marta Raset Pimes, Silvia Sánchez Fraile, Joaquina Serrat Trias, Júlia Verdagué Agustí, Glòria Reig García, Celi Esteban Romera; ; les auxiliars d'infermeria Maria Dolores Pujadas Valls, Maria José Moreno García, Rosa Soley Cortada; les auxiliars administratives Patricia

Guzman Navarrete, Sandra García Esteban, Maria José Valiente Galvez, Elisabet Vidal Capella, Cristina Trujillo Vaquero; els metges d'urgències Rosa Maria Arencibia López, Òscar Camargo Avilés, Anna Coquard Ràfales, Jaume Heredia Quicios, Eugènia López Quesada, Maria Mallart Raventós, Kenia Molina Frometa, Jaime Puente González, Maria Rosa Soto Rodríguez; els anestesistes Santiago Beltran Gonzalo, Bjorn Lemby, Julio César Paredes Sánchez, Olga Pineda Ballo; els metges de medicina interna Maria Berenguel Anter, Mario Culebras Amigo, Montserrat Custal Teixidor, Helena Mas-

nou Ridaura, Maria José Redondo Martín, Patricia Reyner Echevarria; els ginecòlegs Ramon Brichs Pastor, Alicia Carrera Boix, Josep Inglada Estruch, Raquel Tulleuda Martínez; els pediatres Nabil Habu Had Wan Abed, Stella Mondragón Cedeño, Àlex Suárez Berrio; els diplomats en Infermeria en formació Yolanda Casabella Casares, Estefania Castillo Castro, Sílvia Díaz González, Francisco Alberto Díaz Pedregal, Mireia Gómez Sola, Maria del Mar González Navarro, Maria Isabel Prieto Membribe, Ainhoa G. Rodenes Pérez; els metges en formació Glòria Cascos Ruiz, Neus Ferràs Fort,

Núria Rigau Simón, Cristina Rodríguez Gombau, Laura Parareda Mendieta; els metges de família Rosario Espinosa García, José María Huguet Moren, José Luís Perotti Castellaro, Elisabet Pineda López, César Estuardo Meléndez Cardona; la professional del servei de convalsència Regina Feijoo Lorja; la psicòloga Marta Hernández Ferrandiz; el professional del servei de diagnòstic per la imatge Carles Nadal Vidal; les neuròlogues Imma Pericot Nierga i Josefa Turbau Recio; la cirurgiana Carolina Ochoa Linares; i el director de recursos humans de l'IAS Xavier Manuel Sanllehí Brunet.

Visita del delegat del Govern a l'IAS.

Visita del Govern andorrà a les instal·lacions de l'IAS

El delegat del Govern es reuneix amb l'equip directiu de l'IAS

El 21 de maig, el delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya a Girona, Jordi Martinoy, acompanyat de la directora dels Serveis Territorials de Salut, Marta Pedrerol, va visitar el Parc Hospitalari Martí Julià. L'equip directiu de l'IAS va informar Marinoy de les diferents línies de servei que presta l'organització en l'àmbit de la sanitat pública i, al mateix temps, el van explicar els projectes de futur, entre els quals destaca la coordinació entre els equips de salut mental i els de l'atenció primària. Posteriorment, el conseller delegat de l'IAS, Lluís Franch, els va conduir en una visita de les diverses instal·lacions del Parc Hospitalari.

Ciudadans francesos visiten l'IAS de la mà del Campus Arnau d'Escala

El campus Arnau d'Escala va organitzar el passat 22 de maig la visita d'un grup de 100 ciutadans francesos al Parc Hospitalari Martí i Julià. El Campus Arnau d'Escala ofereix serveis d'alta qualitat en R+D+i a les entitats que desitgen assolir uns nivells òptims de desenvolupament en els seus

serveis o productes, tant per a entitats (l'objecte de les quals és l'atenció directa a les persones amb minusvàlua física, disminució psíquica, malaltia mental o gent gran), com per a empreses que volen incorporar valor afegit a les seves línies de negoci i acomplir amb els requeriments ètics i de disseny per a tothom que el segle XXI exigirà a totes les organitzacions.

L'IAS, un referent per al Govern andorrà

El passat 28 d'abril, l'IAS va rebre una visita de membres dels serveis de salut i de serveis socials del govern d'Andorra. En la comitiva hi figuraven el director general del SAAS, Ramon Cereza, la directora de Benestar Social i Família, Montserrat Tomàs, el director del Servei de Salut Mental, Joan Obiols, i el responsable de l'àmbit sociosanitari, Ernest Saiz.

Després d'una exposició del projecte de l'IAS, tant des del punt de vista de la seva gestió com de serveis, a càrrec del conseller delegat, Lluís Franch, les autoritats van visitar les diferents instal·lacions del Parc Hospitalari així com diferents serveis de salut mental. Posteriorment, en el decurs d'un dinar es van tractar aspectes organitzatius i econòmics.

Eleccions a la Xarxa de Salut Mental i Addiccions

Després d'una jornada d'eleccions a la Xarxa de Salut Mental i Addiccions de l'IAS, s'ha constituït el comitè d'empresa amb 17 membres. La composició del comitè d'empresa ha quedat amb 8 representants d'UGT, 3 d'USAE, 2 de SATSE, 2 de MC i 2 de CCOO: el número d'electors del 21 de maig pujava a 605, 563 dels quals eren tècnics i administratius i els 42 restants eren especialistes i personal no qualificat. De tots els vots dels tècnics i administratius, les butlletes emplenades van ser 265, 2 en blanc i només una nul·la. En quan a especialistes i no qualificats, emplenades van votar 17, 5 en blanc i 6 nul·les.

Premis a l'Excel·lència Professional 2008

La doctora Montserrat Ariño Armengol va obtenir el passat 6 de juny el premi a l'Excel·lència Professional que atorga el Col·legi de Metges de Girona. Des del 2004, aquests premis homenatgen als metges que són referents dins la seva professió en diversos àmbits. Aquest guardó premia als facultatius més destacats pels seus companys en l'exercici de la professió per la seva dedicació i abnegació en la tasca professional.

Felicitarions a les següents companyes i companys per les seves noves maternitats i paternitats

Les auxiliars administratives Bibiana Blazquez Oliveras, Yolanda García Bollo, Elena Borrego Arahall, Mireia Devesa Gómez, Irene Jordan Vila, Maria del Carmen Ribas Mondejar, Maria Luz Rodríguez Cañizares, Estefania Serrainat Ligeró, Elisabet Vidal Capella, Immaculada Vila Puigdemont; els diplomats d'Infermeria Maria del

Mar Aira Pruna, Olga Bartrina Crous, Susana Calero Boza, Gemma Caparrós Boixes, Alexandra Domènech Morcillo, Montserrat Fàbregas Sague, Montserrat Feliu Ayats, Bibiana Gironella Casademont, Miquel Godó Subirana, Vanesa González Saez, Maria Pilar González Planas, Carme García López, Maria Luisa Martínez Gómez, Maria Encarnación Mondelo Ramos, Raquel Quintana Jabalera, Eva Roura Bonet, Judith Ruiz Serras, Pilar Terrades Fontané; les auxiliars d'infermeria Maria Esperanza Afán de Rivera, Noelle Brisa Sartón, Sònia Castillo Esquinàs, Laura Catalán García, Maria Isabel Martínez Expósito, María José Moreno García,

Elena Ruiz Heredia, Judith Zafra Jiménez; la treballadora social Meritxell Baró Dilmé; les psicòlogues Montserrat Bassols Fernández, Laia Gasull Masip i Gemma Jordi Piedra; medicina interna Maria Berenguel Anter, Josep Frigola Marçet; les tècniques Rosa Bosch Cateura i Anna Canal Porcell; la metgessa de família Elena Cardús Gómez; les llevadores Susanna Casellas Planas, Montserrat Jordana Viader, Rosa Maria Sánchez Molina; els treballadors socials Marta Comas Ferragut; l'advocada Maria Jesús Costa Serra; els curadors Joaquim de la O Rodríguez, Vanesa Guerrero Quesada, Violeta Guinart Puig, Daniel Lafuente Pérez,

Miquel Àngel Pons Alpiste, Lluís Puigvert Montaner, Olga Soler Cors; urgències Jaume Heredia Quiciós; metges de família Isabel Ortiz García, Antonio Ubieto Lope; l'anestesiista Olga Pineda Ballo; i la psiquiatra Marta Vila Alsina.

S'han jubilat

La cuinera Elisa Abella Jornet; el psiquiatre Eugeni Arnau Llarás; els curadors Maria Assumpció Baquero Sardo, Ramona Chumillas Solera i Lluís Carlos Gutiérrez Aparicio; les netejadores Joana Hortelano Valera, Maria Sarmiento Jiménez; i l'auxiliar administrativa Margarita Vilanova Vila.

De Girona a París en tres dies

Quan vam conèixer en Pepe i en Juan, aviat ens vam adonar que aquests dos amics tenien la intenció de marcar fites en el món del ciclisme, que suposen un esforç humà considerable i una gran comunicació, entesa i confiança entre ambdòs. Ja fa temps que, a més de compartir feina al Parc Hospitalari Martí i Julià com a porters, en Pepe i en Juan treuen temps per establir una mena de calendari de rutes ciclistes que els duu a marcar-se objectius i lluitar per aconseguir-los. Si en una ocasió us explicàvem com va ser la ruta que vam emprendre fins assolir amb èxit el Camí de Santiago, en aquesta crònica us parlarem de com van arribar a les portes de París en només tres dies.

Per motius personals, en Pepe aquest any no havia pogut realitzar cap ruta ciclista de llarga distància. Llavors se li va ocórrer arribar a París en un temps mínim i amb aquesta idea va anar a parlar amb el seu amic i company d'aventures, Juan. Aquest, encara que un mica sorprès per la dificultat de la prova, no va dubtar ni un minut i va acceptar acompanyar-lo i encarregar-se de la necessària feina d'assistència. En els següents dies, van estudiar el recorregut i van calcular que, per assolir els 900 quilòmetres (distància entre Girona i París), n'havien de fer una mitja de 300 km al dia.

La pregunta que es feien ambdòs amics era: podem fer-ho? Tots dos sabien que, fins a aquell moment, en Pepe no havia pedalejat més de 240 km diaris, una xifra excel·lent per un ciclista com ell, però insuficient per aconseguir la nova fita... Que ja tenien molt clar que lluitarien, com en d'altres ocasions, per coronar.

Un altre canvi respecte a l'experiència de l'any passat va ser que dos companys

Pepe i Juan en un moment de l'entrevista, quan ens explicaven el recorregut que van seguir.

d'entrenaments van voler acompanyar-los en la nova empresa. Com recorda amb sentit de l'humor en Pepe, "en Pedro i en José no volien que jo sol m'endugués tot el mèrit i es van voler apuntar al projecte". "Aquest fet va suposar uns nous ajustaments en l'apartat de logística, i un augment dels aprovisionaments necessaris del vehicle d'assistència i, és clar, un cert alentiment afegit a l'hora de realitzar el trajecte en el temps marcat", ens explica en Juan, "perquè no tots tenim la necessitat de menjar o beure en el mateix moment", conclou. Així, la ruta es va establir incloent-hi els nous components, i es va fixar el dia de sortida de l'expedició cap a París el 4 d'octubre.

DIARI DE LA RUTA CICLISTA

1ª Etapa, Girona – Albí

340 km

Hora de sortida, 8.15h. Bon temps, cel clar i bona temperatura. El terreny és pla amb alguna pujada destacable. Primeres incidències: vam patir dos punxades, fet que ens alenteix i que s'ha de sumar al fet que en Juan es va perdre durant uns seixanta minuts, degut a la dificultat de resseguir només les carreteres generals, evitant en tot el possible l'entrada a les autovies. La mitja de velocitat es situa en els 32 km l'hora. Hora d'arribada, 19.45h.

2ª Etapa, Albí – Gere

270 km

Hora de sortida: 8.15h. Fortes i incessants plujes durant tota la jornada, que dificulten la visibilitat. El terreny és abrupte i muntanyós. Afegit al cúmul de dificultats ambientals, un error en el traçat de la ruta ens obliga a realitzar 30 km més. Una caiguda sense conseqüències greus (indisposició d'uns dels participants de l'expedició a Tulle) fa que perdem un dels corredors, que no aconsegueix l'objectiu. La mitja de velocitat es situa en els 26 km l'hora. Hora d'arribada, 19h.

3ª Etapa, Gere – París

300 km

Hora de sortida, 8.15h. Bon temps i bones carreteres. La mitja de velocitat es situa en els 30 km l'hora. El terreny és pla amb alguna lleugera pujada. El cansanci i duresa del viatge comencen a fer-se notar en els components de l'equip, que desisteixen a seguir la ruta. En Pepe és l'únic corredor que continua endavant durant més temps. Ho recorda així: "Una odissea travessar Orleans, una odissea arribar a París degut a l'excès de trànsit, la manca de vorera, els cotxes ens tocaven les orelles!... A només 15 km de París es decideix que, degut a que les condicions de seguretat no són les aconsellables pel corredor, ha arribat la fi de la ruta. La fi de l'experiència, i el principi de la gesta. Enhorabona!, i fins a la propera ruta ciclista.